

Eljelenik minden csütörtökön, az első képpel ellátva. Előfizetési ár: Egész évre 6 fét; félévre 3 fét; negyedévre 1,50 f. Előfizethet minden postahivatalnál és könyvtárban. Hirdetési díja: 4 lincsből álló sor 9 ul kr. Szerkesztői szállás: Mészáros utca 2. sz. 2. dík emelet. Kiadó-hivatal: barátok tere 7. szám.

Párisi romok.

Páris ismét csöndes. A füstlőgő romok kialudtak, a kiontott vért beitta a föld, s nyomait lemosta az eső; a halottak eltemetvék. A városban gondolni kezdenek a monumentális épületek fölépítésére. Csak lassankint történhetik meg, mert a kár igen nagy.

A károkat a párisi lapok egy százharminékét millió 700,000 frankra teszik, s ez összeg így oszlik el: a pénzügyminiszterium palotája tizenkétmillió, a Tuillériák 27,000,000 Palais Royal 3,000,000, városháza 30,000,000, igazságügyi palota három millió, rendőrség palotája 500,000, rendőri praefektúra 2,000,000, a Lyrique színház 1,000,000, Chatelet-színház 200,000, Porte St. Martin és környéke 4,000,000, Delassement-comique 200,000, magtárak 5,000,000, arzenál 1,000,000, St. Eustache 200,000, a gobelin gyár 1,000,000, a 4-dik kerület mairéje 300,000, a poissy pénzár és sütőde 2,500,000, Assistance publique 2,000,000, a becsületrend palotája 1,000,000, államtanács és számvevőszék nyolc millió, letéti pénzár 4,000,000, a számvevőszék lőtára 900,000, a Bonaparte lakotanya 500,000, a la villetei doekok

esett védelem nyomait, s az ostromló ágyuk pusztításait.

Páris melyik látogatója ne emlékeznék a Chateau d'Eau tőrré, s festői szökőkútjára, a nyolc

esata jeleit viseli. A híres szökőkút jó célpont volt s az oroszlánok esorbulást szenvedtek úgy Thiers, mint a commune golyói által.

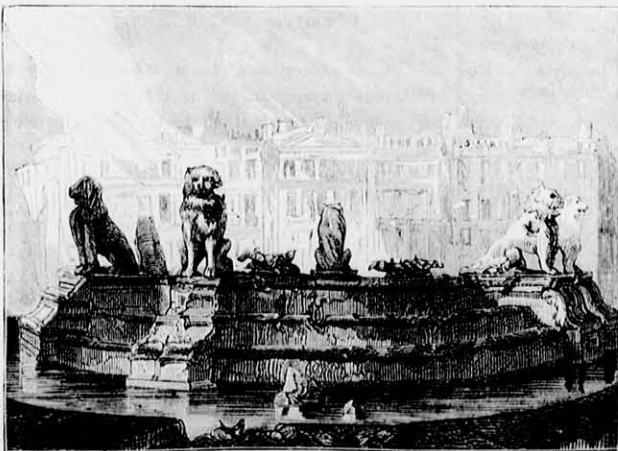
A rue Royale többet szenvedett, mint Páris bármely utcája, s kivált rajunk pillanatában a pusztulás szomorú képe volt. Az utca szélteben egy torlasz emeltetett, s itt hosszú ideig kétség volt a küzdelem fölkelők és a versaillesi ostromlók közt. A kommunisták visszavonulásukban elárasztották a házakat petrolummal, s azután meggyújtották. Sok ház egészen romba dől, de alig van egy is, mely golyók vagy tűz nyomát ne viselné. Ez utca még arról is nevezetes, hogy neve már négyszer változott. Eredetileg mostani nevét bírta, 1792-ben rue de la revolutionnak, 1806-ban pedig rue de la Concorde-nak (egyetértés utcájának) keresztelték, míg a restauratio után visszanyerte és meg is tartotta rue Royale nevét.

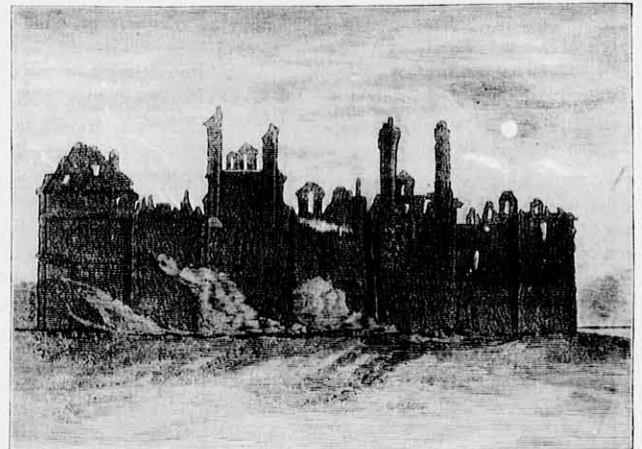
A rue Royal az égés után.

oroszlánal? Itt szokták tartani kétszer hetenkint a virág-vásárt, melyet oly szívesen látogat Páris minden osztálya, a derek *bourgeoise*-től vagy

bolást szenvedett épület most a Hôtel de Ville, melynek romjai ijesztőleg magaslanak a hold fényénél. Ez volt pedig Páris legnagyobb épü-

A szökőkút a Chateau d'Eau előtt.

A városház (Hotel de ville) romjai.

3,000,000, a lyoni indóház 300,000, és 95 magánház 21,100,000 frank.

Egész utcák romba dőltek, s a legtöbb ház a Szajna jobb partján magán viseli a kétségbe-

petit-cerve dandytól, ki a legdrágább bokrétát keresi, a munkásig vagy *grisette*-ig, ki egy szerény virágoskát (vásárol piciny ablak-kertje díszítésére. A sétány (square) sokat szenvedett, s véres

leteinek egyike, melyet a nagy város-építő, Haussmann épített ki oly fényesen, s látott el pazar fogadó és bál-termekkel. Most teljes rom, s a párisiak közt fölmerült az eszme, hogy vegyék

körül egy téres sétánnyal, s maradjon rom, örök szemrehányásul a communismusnak és elveinek.

Kedves rózsák. . . .

Kedves rózsák, küldjétek be szímetek,
Az én rózsám ágyban fekszik, nagy beteg.
Oh csak egyszer láthassuk őt pirosan!
Elfeledjük most mennyire odavan!

Kedves rózsák, küldjétek be illatot,
A szoba oly szomorú és elhagyott;
Rózsám körül megkönnyebbül tün a lég,
És elmondja ő is egyszer: jó az ég!

Kedves rózsák, küldjétek be a tavaszt,
Szegény rózsám idebenn nem látja azt.
A szabadban minden virul és örül:
Ne hagyjátok elhervadni egyedül.

Kedves rózsák, nézettek be ablakán,
Egy intéstek meggyógyítja tőn talán;
Szálló lelke összeteszi szárnyát:
Feled mindent. . . örömeitől marad itt!

Dalmady Győző.

Polgári házasság.

(Eredeti beszély.)

Az áldott Nagymarjainé asszonyság valahányszor nagybátyjáról Sovány Dánielről szólt, egyetlen egyszer sem mulasztotta el, hogy utána ne tegye: „a tudományok harcosa.” Ez a tudományok harcosa végre is meghalt oly közönséges módon, mint egy vályogvető cigány. Előbb beteg volt, aztán kimúlt. A tudományos hírnéven kívül egy poros könyvtár maradt utána, s azt négy ökrös szekérrel szállították a Nagymarjaiék nemesi kuriájába, melynek lépcsőzeténél a tisztas asszonyság ünnepélyesen átvette a tudományok harcósának hagyatékát, könyves szemekkel mondván: „nem világi kincs ez, de mégis kincs.”

A könyvtárt Nagymarjainé az ebédőben helyezte el, egy oldal-szobába szorítottván férjének pipagyűjteménye. Még a nagy cserépkályha válai is megteltek kincsesel. Nagymarjai ur hápgova és köhögve nézte a rendezkedést, mely egész porfelleg közt történt. Végtelenül sajnálván a pipagyűjtemény kiszorítását, Sovány Dániel porlepte hagyatékát százsor is lim-lomnak nevezte, s fölfújva hatalmas mellét, panaszkodott, hogy a por mind tüdejére szállt.

Nagy segélyére volt a rendezkedésben a nagy-asszonynak Furta Laci, a vén konziliárius fia, ki örökké a kuria léces kertje alatt sompolygott, s mint iskola-végzett fiu, bizonyos tekintéllyel birt a mezővároskában. A nagyasszony meglátva őt beszéltette, hogy a tudományok harcósának fegyvereit rendbe szedni segítsen, s a könyvek lajstromát elkészítse. A mi a leporolást illeti, Erzi kis-asszony teljes serénységgel forgolódott, úgy hogy anyja egészen el volt ragadtatva az érdekelttség által, melyet egy 17 éves leány a tudományos gyűjtemény körül tanusított.

Nagymarjai ur napjában tiszter is megjelent az ajtóban. „Mégis tart a lomvásár?” kérdezte ilyenkor. „Hagyd el Gábor, — szólt a nagyasszony, — bizon nem tudsz a kor színvonalára emelkedni, mikor itt zsörtölödöl.” — „Patvar vigye a kor színvonalát, ha ily rengeteg porba van burkolva.” Ezzel aztán odább fordult.

Furta Laci teljes oda-engedése igen meghatotta a nagyasszonyt, s a nagy munka bevégeztévi kegyteljesen szólt hozzá: „Ösémuram, én nem akarom zár alatt tartani a tudomány és fölvilágosodás szövevényét. Szabadon vihet könyvtárunkból könyveket.” A fiatal ember azonnal igénybe vette a szabadalmat, zsebre dugott egy kötetet, melyet másnap ismét visszahozott, hogy másikat vigyen, s azt holnap újjal cserélje ki. Furta Laci minden nap eljárt a tudomány esőrgedező patakjához, hogy egy-egy csöppet merítsen belőle. A nagyasszony pedig magasztalva említette mindannyiszor férje előtt, valahányszor szóba jött.

Nagymarjai ur morgott rá valamit, aztán Erzsire nézett s egyet mosolygott.

A nagyasszony pedig egész nap a könyvek közt ült, olvasott, s ebédnél meg vacsoránál mind csak azt beszélte, a mit olvasott. Nagymarjai nagy közönnyel hallgatta, s falatozott vagy pipázott. Végre nem is volt hűségesebb hallgatója a nagyasszony tudományos előadásainak, mint Furta Laci, ki kész volt mind addig hallgatni, míg a derék asszonyság beszélt. Ez a fiatal ember rövid idő alatt végig olvasta a könyvtár minden darabját s megint újra kezdte.

Nagymarjainé asszonyság a könyvek közt nagy-szerű átalakuláson ment keresztül. Tudományos asszonyság lett, ki mindig egy-egy kötet könyvön, vagy tudományos tételen látszott állani még akkor is, ha a cselédeket dorgálta. Ha a szobák tisztán tartásáról volt szó, fenyegette a cselédet a penész-gombák veszedelmességével, mérges ammoniák fejlődésével, s ősszel, midőn a szántóföldeket trágyázták, mind csak a mellett szólalt föl, hogy gipszet kell a szántóföldre hordani.

A tisztelendő urnak is meggyült vele baja. Ezzel dogmatikus kérdések fölött vitázott. Borzasztó volt hallani, hogy egy ízben a szent-háromság dogmája ellen is felszólt. „Szentséges isten! — kiáltott a plebános — én, én asszonyom, a képzelhető legrosszabb uton halad.”

A plebános a térítés fegyveréhez nyult, de a romlásnak indult lélek hajthatlan maradt, sőt azt lehet mondani, hogy feszültség támadt az asszonyság és az egyház közt, a memyiben Nagymarjainé komolyan neheztelni kezdett a plebánosra. Érdemes megemlíteni, hogy egyszer Furta Lacinak azt mondta: Ez a páter meglehetősen szűkfejű. „Nekem is úgy tetszik asszonyom.” — „Ez a páter semmivel sem jobb a középkor barátainál.” — „Ugy van asszonyom” — „Ez a páter kissé bigot.” — „Valóban, ez a legjobb kifejezés.”

Az asszonyság azonban nem vitte annyira a szakadást, hogy szorgalmas látogatója ne lett volna a miséknek, de a plebános iránt minden beszélgetés után nagyobb ellenszenvet érzett, s az kevesebb meghívásban részesült a családi ebédekhez.

Már hetek multak el, hogy az egyház szolgálja nem jelent meg a Nagymarjaiék kuriájában. De végre — úgy husvét utáni napon — bekopogtatott. A nagyasszony most is a könyvtárban volt, s meglátva a lelkészt, kimért hűlegéssel ment elébe. — Hála istennek, — szólt a plebános, — hogy a tónasszony egészséges. Nagyon aggódtam, hogy beteg.

— Nem tisztelendő ur. Soha sem éreztem magam egészségesebbnék.

— De a napokban okvetlen betegeskedett.

— Épenséggel nem.

— Ugy bizonyynyal gyöngölkedett.

— Imétlem tisztelendő ur, hogy egészséges vagyok, mint a makk.

— Tartsa meg az ég az ön egészségét asszonyom, — mond keneteljes hangon a plebános. — De akkor — akkor. . . Nos asszonyom, én egyházi tiszt kötelességét teljesítem, ha kijelentem, hogy ha ön egészséges volt, vétkezés mulasztást követett el.

— Hogyan főtisztelendő ur? — kérdezte Nagymarjainé elvörösödve, — én követtem volna el vétkezés mulasztást?

— Asszonyom, ön elmulasztotta keresztényi kötelességét. Bocsnatot kérek, hogy atyailag figyelmeztetem, miszerint a husvétii gyónásról megfledkezett.

— Igen, tisztelendő ur, én megfledkeztem, és mégis felelkezem ezentúl mindig. Nekem a gyónás ellen alapos kifogásaim vannak. (Itt az asszonyság egy oldal tekintetet vetett a könyvtárra.)

A jámbor pap összecsapta kezeit.

— Mik azok drága asszonyom?

— Mondom, hogy alapos kifogások.

— Mért nem helyesli a gyónást?

— Csak.

— Oh ég, isten őrizze önt asszonyom, de ez a legégyenesebb út az eretnekséghez.

— Eretnekség főtisztelendő ur? És mit tesz az?

Avagy nem nevezik-e önök eretneknek Calvint, Luthert, Husst, és azért mégis az egész művelt világ tiszteli és ünnepli emléküket! — kiáltott pathos-szal a nagyasszony, s látván, hogy a plebános egész oda van a hallott nevek miatt, s csak kezeit morzsolgatja, még inkább neki hevülve folytatá: — Oh tisztelendő ur, én nem tudom, mit tartsak az ultimantóknakról. Önök külön államot akarnak az államban, de az nem járja. Én tudom, hogy mi a hierarchia, én tudom, hogy az egy bűfejú sárkány, s az egyik fejét legalább is szeretné megkoronáztatni.

— Asszonyom, asszonyom! — kiáltott a plebános — ezt én nem értem, és sajnálom, hogy ön érti! Én csak egyszerűn azt mondtam, hogy nem helyes uton halad, a ki úgy gondolkozik. Csilla-puljon asszonyom.

— Egészen nyugodt vagyok, s a miket elmondtam, azok szilárd meggyőződésen alapuló elvek, — mond pihegve Nagymarjainé, alig bírva uralkodni fölindulásán.

— Bocsnatot kérek, nem helyes elvek.

— Ismerem e hangot! — kiáltott a szilárdelvű nő, lesújtó tekintettel. — De közel az idő, hogy e hangnak el kell nemulnia. Az egyház hatalma meg van törve, s a szabad eszünk diadalt ütnék fölötté. Igen tisztelendő ur! vagy azt hiszi, hogy nem tudom, miszerint a polgári házasság már nálunk is küszöben van, s ez fogja a papi hatalmat és tekintélyt megdönteni.

Polgári házasság, asszonyom! És mért gondolja, hogy az megtöri az egyház hatalmát és tekintélyt.

— Csak!

Ez argumentum a meggyőződés ama félreismerhetlen kifejezésével volt elmondva, mely csak a szilárd lelkek tulajdona. A plebános elnémt, míg Nagymarjainé oly nyugodtan tekintett rá a könyvek közül, mint egy hadvezér biztos sáncából.

— Oh asszonyom, — szólalt meg végre a plebános, — gondolja meg, hogy önnek is van hajakon leánya, kinek boldogságára méltó az ég áldását kérni.

— Tisztelendő ur, az én Erzsimek meg van mindaz a jósa, melyek kivívják az ég áldását.

— Nagy ég, mit fogok hallani! — mond a lelkész ösztönszerű borzongással.

— Azt, tisztelendő ur, hogy Erzi vagy polgári házasság útján megy férjhez, vagy pedig itthon marad.

A lelkész megtörülte hűs homlokát, s engedelmet kért, hogy leülhessen. Nagymarjainé oly mosolylyal mutatott egy székre, minőt a hatalmasok szoktak mutatni a gyöngöbneknek.

— De asszonyom, vannak önnek erre alapos okai?

— Minden bizonyynyal. Én a polgári házasságot a célszerűség szempontjából tartom szükségesnek, mert ebben látom a legtöbb biztosítékot egy élet nyugalmára.

— Hallgatni fogom asszonyom az ön fejtegetését a polgári házasság felől.

Én azt nem akarom fejtegetni, — szólt az asszonyság valamivel csöndesebb hangon, — hisz a tisztelendő ur is olvashat felőle elég a hírlapokban. Én csupán indokolni akarom eltökélt szándékomat. Az egyházi házasság olvászathatlanul egyesíti a párokat.

— No a mi azt illeti. . . .

— Bocsnatot kérek, — szólt közbe szigorún Nagymarjainé, — még nem végeztem be, a mit mondani akarok. (A plebános itt elpirult és egy csipet burnót elvezett. Az asszonyság pedig méltóságteljes szünetet tartott.) Már most mi származik ebből — folytatta, — t. i. mi származik abból, hogy elválaszthatlanul egyesíti a házasságot? Igen, azt kérdelem, hogy mi származik ebből? Bocsnata-

tot kérek, magam akarok rá megfelelni. Az származik, hogy összeférhetlen természetek és hajlamok egymáé hoz fűzve, egymás életét megkeserítik. Nemde, tisztelendő ur, még a fák szabad fejlődését akadályozó ágakat is eltávolíthatja a kertész ollója? És az egyházi házasság az isten legremekebb művének, az embernek boldogság utáni törekvését állja el. Igen, tisztelendő ur, azt állja el. Pedig az élet legelső kineve a nyugodt élet, a csöndes családi otthon. Ez után törekszünk mindannyian. De kérdem, föltalálja-e az a nő a nyugalmat, ki nem tud rokonszenvenni férjével, ki csak későn ismerte föl, hogy nem együvé valók. Kérdem: föltalálja-e a békés családi otthont az a férfi, ki nem szereti többé nejét, meglehet jogosan, meglehet, hogy mellék okokból. Ha ezeket kérdem, bizonyonyal a tisztelendő urnak is azt kell rá válaszolni: Nem, nem, és nem! Valóban igaza is van a tisztelendő urnak; igaza van, hogy az ily házasságok egymás nyúgei, igaza van, hogy a kik így össze nem illenek, találhatnának olyanokat, kikkel boldogok lehetnének; igaza van, ha így kiált föl: szét kell választani az ilyeneket, hogy ne keserítsék tovább egymás életét. Ezeket komolyan megfontolva, ki ne óhajtana a polgári házasságot, s melyik szülő az, ki okulva a számos példán: ne tudná, hogy a vonzalmak idő múltával elmulhatnak, s gyermekük boldogtalanságában egyedül a polgári házasság az, mely nehéz akadályt nem gördítve, újra megnyitja előttük az élet virányait. Ezek a vezéreszmék, melyek Erzsím jövője körül igazgatják gondolataimat. Ezek az eszmék, melyek meghódíták anyai szívemet. Azonban van e tárgy körül még más vezéreszmém is.

A plebánus fészkelődni kezdett, s ujjalag bur-nóztott.

— Vannak politikai tekintetek is, melyeknek kötelességem hódolni, — folytatta Nagymarjainé, bizonyos mélabús hangnyomattal. — Fájdalom, hogy korunkban nem minden szép eszme talál részvevő keblekre, s példaadásokkal kell azok egyrészt megkedveltetni. Vannak, mint voltak is mindig igazatok. Vannak igazatok tisztelendő ur. (Ekkor a nagyasszony merészen a plebánus szeméi közé tekintett, ki zavarba jött s ujjával dobolni kezdett a bur-nót-szelence fedelén.) Bizonyos vagyok, hogy a polgári házasság ellen mindent el fognak követni, csak hogy népszerűtlenséék. De az értelmiségnek résen kell állni, s jó példával járni elől. Meg vagyok győződve, hogy használni fogok az ügynek, ha leányomat példaadásra jelölöm. Ő régi, jó családból való, nem is szegény. Ha tehát látják, hogy ily családban nem osztják a kiskoru előítéleteket, meg fogjuk semmisíteni az igazatok káros hatását. Fejére lépünk a kigyónak.

Nagymarjainé nagy elégteliséggel állt le a székre, mint egy parlamentü szónok, ki meg van győződve, hogy elragadólag és megalóvaltan érvekkel beszélt. A hosszas szónoklat kissé kifárasztotta, s köhécselni kezdett, mire a lelkész egy pohár vízzel kínálta meg. Leírhatlan fensőbbiséggel fogadta el a vizet, s kevély fejbiceentéssel köszönte meg. Area kissé égett, s a nyitott ablakon bejövő tavaszú szél vidáman lobogtatta fejkötője szalagjait, melyek röpkedtek és rohogtak, mint megannyi diadalmi zászló.

(Folytatása következik.)

Az építészeti műstylusok népszerű ismertetése.

I.

Az őskor homályába felérő régi időkben, melyekről tö: ténelmi adataink hiányoznak, midőn még az emberiség a természet tiszténét és egyszerűségét követve, a műveltség legalacsonyabb fokán állott: szükség volt az, mi a nemzeteket munkálkodáshoz és művelődéshez vezette, az őstől, azt díszíteni, szebbé és tetszetősbbe tenni, a mi a szükséglett kielégítésére szolgált, és ez vezette az emberiséget egyszerűságra a műveléshez.

Ha már egy nép saját szükségleteinek tökéletes tudatával bírt, s bár még kezdetleges, primitív mesterségek a művészi felfogás érvényesítésére szolgáltak, akkor a művész keze bizonyos szép, eredeti, s a nép jellegével bíró idomokat és formákat meghatározott s átértett rendszer szerint alakított át, és az így létesült formák mindaddig alkalmazottak, míg a művelődésben és erkölcsiésgben haladó népnek életmódja, műveltségi foka s jellege megkívánta.

Ily meghatározott és a nép jellegével szorosan összefüggő rendszerek az építészetben *műstylusok* néven, *műstylusoknak* nevezetnek.

E szerint az építészet a legrégibb művészet, — miután az ember természetében fekszik először is hajlékáról gondoskodni, mely őt a vadállatok és az idő viszontagságai ellen védje, — s minthogy az ember hajlékát, s egyéb vallási célokra szánt építményeit műveltségi fokához képest földiszíté, e szerint az építészet szorosan véve az emberiség művelődésének története. A művészet kezdetének ideje, valamint helye meg nem határozható, mert míg némely nép művelődési órája már ezredévek előtt áttött, addig más népek a művészetet jelenleg sem ismerik. Annyi azonban bizonyos, hogy a művészet nyilvánulásának első esírában a föld összes népeinél bizonyos összhangzat észlelhető. Az építészet az emberiség eredeti universzális nyelve, melynek nyomaival a déli esendes ocean szigetein egy, mint a Mississipi mellett, valamint a régi celták és skandinávoknál is találkozunk.

Minél inkább különböznek a népjellegek egymástól, annál határozottabban eltérnek azon népek építészeti modorai is; minél élénkebb valamely népnél a haladási törekvés, annál inkább észrevehető ez az építvényeknél is. Hason foku műveltséggel bíró népeknél csak primitív építményekkel találkozunk; így az őskor népeinél, valamint jelenleg még az eszkimóknál és egyéb műveletlen népeknél: földbe szúrt karók, barlangok, földhányt földdombok, gúla alakú vagy körümban fölállított kövek, — mint Angliában Stonehenge mellett, — továbbá szikladarabok képezik építményeiket és műemlékeiket.

Későbban a műveltebb népeknél már kifejlettebb műemlékekkel találkozunk, melyek a leg-egyszerűbb alapidomok, pontos méretmeghatározás, és tagozat által tűnnek föl. Ilyenek például a déli-tenger szigetein, valamint közép és Délamerikában az őserdők közepette található ősrégi műemlékek. Az itt legelőször alkalmazásba jött alapidom a *gúla* (pyramis), melynek síkjai gyakran alakokkal és egyéb díszítményekkel ékítvék, jeleül, hogy azok építői a művelődésnek már bizonyos fokán állottak.

A műtörténelemnek legfontosabb s úgy szólván leglényegesebb részét képezi az építészet; — de korántsem záratnak ki a többi testvérművészetek sem, mint pl. a szobrászat és a festészet; mivel azonban azok az építészetet csak kiegészítik, azért az építészeti modor oly határozott befolyást gyakorolt a testvérművészetekre is, hogy az építészet a műtörténelemben kiváló szerepet játszik.

A műtörténelem következő főrészekre és korszakokra osztható:

I. *Az őskor építésze*: magában foglalva az őskori, mexikói, egyiptomi, indiai, assyriai és khinai építészetet. Az őskor klasszikus építésze pedig magában foglalja a görög, dóriai, jóniai és korinthiai, végre a római építészetet.

II. *A középkor építésze* magában foglalja az *ó-keresztény* építészetet u. m. byzantit, románt, *mozlim* építészetet, az arabt s *mórt*, végre a középkor ugynevezett klasszikus esüves vagy gót építészetét. Végre

III. *Az újabb kor építésze* magában foglalja az ugynevezett renaissance vagy olasz építészetet s annak elköresodott izlését a rococo, jezsuita, barock és copf építészeti modorokat is.

Sandvich szigetein, valamint közép és déli

Amerikában legelső kezdeményezőseit látjuk az építészetnek és a szobrászatnak. A mexikóiak szobraiknál a fejet, mint minden tehetségnek székhelyét, aránylagosan nagyinak idomították, ez által isteneiknek szerfölötti tehetségeit a fejnek nagysága által iparkodván kifejezni, s miután a léleknek működését nem ismerték, leginkább ijesztő kifejezést adtak az arenak. Valóban, a régi mexikóiak, indiaiak s főleg khinaiaknál az isteneiket ábrázoló szobroknál ily ijesztő s merev kifejezésű areokra találunk.

Mexikóban s déli Amerikában található ősrégi műemlékek gúla alakúak bírnak. Egyik oldalon alkalmazott széles lépcsűzet a gúla tetején épített kápolnába vezet, hol alkalmasint isteneiknek emberáldozatokkal kedveskedtek.

Mexikó városa régenten egy tóban fekvő szigeten épült, melynek 110 láb magas, ugynevezett teokaltija volt, esiszolt márványlapokkal fedve, úgy hogy midőn a spanyolok Mexikót elfoglalták, alig tudtak ezen márványlapokon megállani.

Ezen és egyéb ránk maradt őskori műépítmények bizonyítják, hogy Amerika őslakói már bizonyos műveltségi fokkal bírtak.

A *egyiptomi* építészet igen régi, s fölér időszerűség előtti második és harmadik évezredbe. A termékeny és keskeny Nylus völgye már az ókorban bőlesője volt a művészeteknek s a haladásnak. Az egyiptomi építészetet: szilárdság, nagyszerűség, és bizonyos neme a komolyságnak és titokzérűségnek jellemzi.

A népek komoly, szigorú, a kasztrendszer által elnyomott jellege, határozott kinyomatát leli az egykori építészeti stylusban is, melynek építményei nem egyes részeknek aesthetikai szépsége s arányossága által, hanem nagy tömegek és kolozális méretek által imponálnak s még most is, romjaikban, bálumatra ragadják a nézőt.

Az alkalmazott kaszt államrendszer mellett sem az egyiptomiak tudomány, műveltsége, sem pedig építésze nem fejlődhetett szabadon. Mindamélt az egyiptomi műemlékeknel az eredetiség egy bizonyos neme, jellege és szépsége el nem vitatható.

Minden nép építészeti jellege és műlése leginkább templomaiban és nyilvános épületeiben található fel és tanulmányozható. Így az egyiptomi templomoknál azok elődvaraiba vezető nagy kapu képezi az előépítményt, mely két csonka gúlaalakú részből (pylonokból) áll, melyek ferde síkjaikkal hasonlóképen a gúlára emlékeztetnek. Ezen pylonok előtt obeliszek, kolozális ilő alakok és sphynxek egész sora foglalt helyet. A *sphynxek* fél oroszlán és fél emberi alakok, szörnyek, többnyire egy közsíklából vágyva, mintegy előrsül szolgáltak a királyi sírboltok, pyramisok és templomok előtt, gyakran mértfölekre sort képezvén, s képzeltetni azon nagyszerű benyomást, melyet ezen sphynxek hosszú sora, a templomba menőre gyakorolhatott.

A kolozális szobrok közt megemlítendőnek vélem az ugynevezett *Mennon szobrait*, melyek szintén 150 lábnyi magasság mellett egy darab közsíklából vannak faragva, s bár tetemesen megelesonkítva ugyan, még jelenleg is léteznek. Hogy e szobrok reggel és este a nap föl- és lementekor sajátzerű hangot hallatnak, ez bebizonyult tény, melynek azonban igen természetes oka van, tudniük: a szobor az éj alatt igen kihűlvén, napkeltekor, miután reggel igen hamar be szokott állani a hőség, ezen rögtöni mérsékletváltozás következtében a szoborról apró lemezek pattognak le s ezek okozzák még most is azokat a fájdalmas és sajátzerű hangokat, melyeket már Herodot észre vett.

Az *obeliszkek* szintén nem egyebek, mint négyszögletű, fölfelé keskenyedő oszlopok, többnyire egy darab gránitból faragva, s hieroglyphákkal ellátva. Leginkább a szentélyek bejáratai előtt állottak.

A föld legrégibb műemlékei kétségkívül a *Memphis melletti gúlák* (pyramisok). Mint a történelem kolosszális határkövei nyulnak az örökké tisztá égbe. Oly időnek bizonyítékai, mely mondászerű űskorba vész el, s jelölik azon pontot a földön, hol egy magasabb műveltség már ezred évek előtt gyökeret vert. Semmi kétség többé, hogy a föld ezen legrégibb és emberi kezek által alkotott műemlékei legalább a harmadik évezrednek kezdetén épülhettek, s esodálkozásra méltó az egyiptomiak technikája, melynél fogva nagy szikladarabokat oly magasságra emelhettek föl, — holott a mai kornak nagyhatalú gőzgépei is aligha képesek lennének ily munka véghezvitelére.

A legnagyobb pyramis a Gizeh falu melletti, melynek alapoldala 700, és magassága 460 láb, tehát még jóval magasabb, mint jelenleg az emberi kar alkotta legmagasabb emlék: a strassburgi dom tornyának csúcsa, mely 22 lábbal alacsonyabb a gizehi pyramisnál.

Ezen gúlák belsejébe egy, a gúla oldalán alkalmazott ajtónyíláson s lefelé menő folyosón keresztül juthatni, hol három vagy több egymás fölött lévő kamarában az egyiptomi királyok bebalasamozott mumiáit gazdagon díszített sarkophágokban találhatni. Tehát a pyramisok a királyoknak temetkezési helyül szolgáltak.

Az egyiptomi stylus oszlopai többnyire hengeridomúak, s fejezetüket gyakran lótos virágok és levelek képezték, miután a lótos virág a fölfelé törekedő emberi nem jellegét ábrázolta.

Az egyiptomi faragványok legtöbbszörre az isteni tiszteletnek egyes jeleneit, igen egyszerűn, de csinosan kidolgozott fél domborművekben ábrázolják. A mi pedig az egyiptomi festészetet illeti, az hasonlóképpen anyyiban ki volt fejlődve, hogy az alkalmazott színek fölötté nagy tartóssággal bírnak, úgy hogy egy nem régebben — mult évben — föltalált sírboltban a festett hieroglyphok oly élénk színezetűek, mint ha nem 3000 évvel az előtt hanem tegnapi lettek volna befestve.

Az egyiptusi festményeknél, a rajz hiányos ugyan, továbbá az árnyéklátanak még semmi nyoma, de néha a helyes jelképi felfogás némi jeleivel találkozunk. Megjegyzendő még, hogy az egyiptomiak isteneiket emberfível soha, hanem mindig valamely állatfível jelképezték.

Az assyriai vagy babyloniai építézet nem tűnt élénk oly sajátos jelleget, mint például az egyiptomi, mivel tekintve anyagát, legtöbbszörre napon száritott téglák alkalmaztattak; a falak

falakkal és tornyokkal megerősítve. A szentírás már enlíti a Babel-tornyot, mely terraszokkal és egy fölfelé vezető lépcsőzettel volt ellátva, s tetején a nap istenének egy kis templom állott, aranyodényeivel és oszlopaival.

Hogy assyriai műemlékek mostanáig fentartva nem maradtak ránk, ennek oka a porladó téglanyag s ennek következtében Babylon hájékán jelenleg csak alakatlan és nagy kiterjedésű tégladombok egyedüli maradványai az assyr építézetnek.

Az indiai űskori építézet sziklatemplomában már szintén találkozunk a műveltség és művészet nyomáival. Az ugynevezett indiai pagódák, Budha, Siva és Brahma tiszteletére emelt imolák, szintén pyramis-idomot mutatnak, s nagyszerűek, bár fölösleges s minden értelem nélküli cirádákkal túlhalmozva, szépeknek nem mondhatók. A legnagyobb szerű az Ellora szigeten lévő Indra tiszteletére szentelt sziklatemplom, melynek egyenes földnyét hatalmas oszlopok tartják.

A művelt görögöknél az építézet és művészet a költészettel együtt fejlődött ki s ezért találunk a görög műépítézetben oly izlésre, mely szépségénél fogva — hasonlóan mint a görög költészet) *klaszszikusnak* nevezetik, mely nemes stízbizonyos meghatározott aesthetikai törvények szerint fejlődött.

Perikles korszakában és a macedoniai Nagy Sándor alatt a görög építézet fejlődésénél fénykorát érte el. Perikles koráig a görögök két oszloprendet ismertek: a *dóriait*

és a *jóniait*. Később, mintegy kilencvenedik olimpiádban, még egy harmadik, állítólag Kallimathos görög szobrász által feltalált *korinthiai* oszloprend alkalmaztatott, melynek kosárforma

fejezetécaantulus levelek díszítik.

A dóriai izlésnek jellege erő és szellemi nagyság központosítása; ellenben a jóniai inkább szebb, kecsesebb idomokkal bír, s midőn az előbbinek tagozatai erőt fejeznek ki, addig a jóniai szépség és arányosság által tűnik ki; a dóriai inkább férfi jellegű, míg a jóniai mintegy a gyöngéd nő jellemet képviseli.

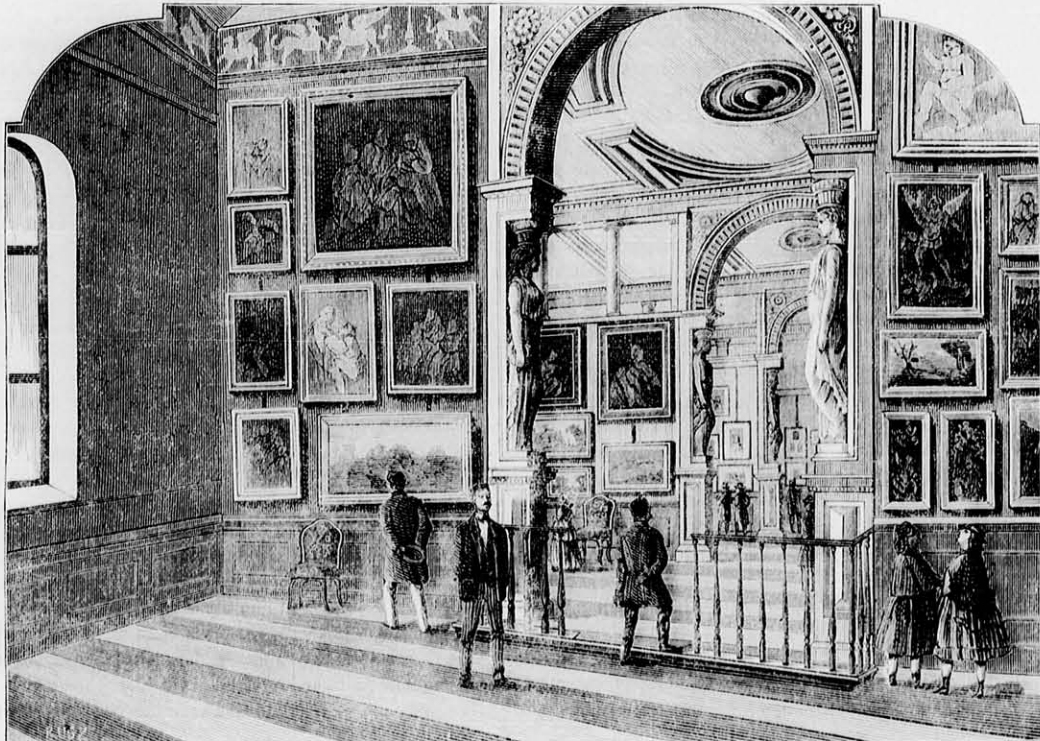
A görögöknél, mint szabad köztársasági szellemű népnél, a monumentális építézet

különösen templomain s középítményein fejlődött ki. Az akadémiai, templomok rendeltetésükhöz mérten inkább a komoly jellegű dóriai stílusban épültek, míg a mulatságra szánt építmények

szet különösen templomain s középítményein fejlődött ki. Az akadémiai, templomok rendeltetésükhöz mérten inkább a komoly jellegű dóriai stílusban épültek, míg a mulatságra szánt építmények

Eszterházy-képtár: A francia művek esernoka.

Eszterházy-képtár: Részlet az olasz művek esernokából.

lődésért kezdve egész hanyatlásait, midőn a realiztikus irány forradalma kezdődik. Együtt szemlélhető itt az ó-német, német-alföldi, olasz, francia és spanyol festészet egyes korszakainak fejlődése és pompája. Legkisebb a francia, legszámosabb a német-alföldi, igen jelentékeny az olasz, s legnevezetesebb a spanyol képtár, melyhez hasonló Madridon kívül sehol nincs.

Nagyon természetes, hogy e nagy gyűjtemény egybeállítása sok időbe került, s nem is történetelt egyesek által; az is természetes, hogy ropant gazdagság s előkelő összeköttetés szükséges így gyűjtemény eszközéséhez.

Kimerítő adatok hiányzanak a képtár gyűjtéséről, s csakis hézagos adatokban szólhatunk a galleria történetéről.

A család első hercegi tagja: Eszterházy Pál, (1635 — 1713) Magyarország nádora volt az, ki a képtár alapját megvetette. Maga is műszerető, irodalmat kedvelő férfi volt, ki írt és festett, s termeti kitűnő festményekkel ékesítette. Fiai azonban kevesebb gondot fordítottak a művészetekre, s ekkép nem is gyarapították az atyjuk által szerzett műkincseket. Jött azonban pompaszerető unokája: Eszterházy Miklós József (1714 — 1790), ki föl-építtetvén Eszterháza a milliókba került kastélyt, annak fényét nagybecsű képekkel is akarta növelni, sőt egy egész termet képtárnak rendezett be. Ekkoriban a gyűjtemény már valódi képtárrá emelkedett. Fia csak négy évig éltén túl atyja halálát, nem volt ideje a képtár gyarapításához. De Miklós herceg (e században, a harmincas években halt meg) nagyatya fény-, pompa- és műszeretőt egyaránt örökölve, már Fischer József festészt azzal az egyenes megbízással küldte Olaszországba, hogy nagyobb vásárlásokat tegyen, s a gyűjtemény felügyelőjévé is őt nevezte ki.

Miklós herceg a kismartoni várban tartotta udvarát, (valódi fejedelmi udvar volt) s Eszterháza-ról odavitetett minden gyűjteményt.

A mesés pazarlásáról híres herceg elhalván fia, a pár év előtt elhunyt Pál az, ki a képtárt a jelenlegi létszámgig kiegészítette. Nagy összegeket költött egyes darabok megvásárlására, s ezenkívül Mária-Terézia miniszterének, hg Kaunitz-nak hagyatékából is megvásárolta a jeles festményeket, valamint a kőnyavetyére jutott modenai képtárból igen sok műdarabot.

Hg Eszterházy Pál tudott, hogy Bécsben élt s a képtárt is oda vitetvén, a volt Kaunitz féle palotában (Mariahilf nr. 73.) állította föl. Fischer felügyelő írt róla 1844-ben egy füzetet francián német nyelven, mert a boldogult herceget senki sem vádolhatja valami túlságos hajlammal hazája, vagy a magyar nyelv iránt.

Később a képtár felügyelője Altenkopf lett, ki ott sok tolvajlást tett s ezért a herceg elesapta. Őt Kratzmann követte, kinek megtartását a hercegi család a magyar kormánynál is kikötötte, noha, mi jobban szeretnénk az országos képtárban oly felügyelőt, ki magyar.

Ez a képtár rövid története.

Juhok fűrésztése.

Eleven, mozgalmas életképet közöl mai lapunk, melynek tárgyát főlegesen bővebben magyaránzi.

Ezzel együtt ismét egy fiatal, tehetséges festőt mutatunk be olvasóinknak: Irinyi Sándort, ki jelenleg Münchenben folytatja tanulmányait, azok közé tartozván, kiket a kormány jó rajztanárok képezése végett küldött külföldre.

Lapunk több életképet is fog tőle közölni, feladatunk lévén, minél több hazai tárgyú illusztrációt mutatni be.

Mikor fedezték föl voltaképen Amerikát?

I.

Egy oly országnak, mely sok szigetből áll, mely gazdagon meg van ajándékozva öblök- és

rövekkel, mely hosszú partvidékkel bír, — mint Skandinávia, — lakosait okvetlenül tengerészékké kellett képeznie. S valóban a normannok (mely név alatt a skandináv népeket általában, különbözően azonban a norvégiaikat értették,) még mielőtt belső művelődésükre gondoltak volna, már a kereszténység első évszázadaiban oly híres tengeri rablók valának, kikén talán csak a bukanier-ek tettek túl a XVII-ik évszázadban.

A normann tengerészek hajói aprók valának vitorlázásra és evezésre alkalmazva. A legkisebbek fedezetén 20—40 ember volt, a nagyobbakén jobbra 36—90. Hajóik később mind-nagyobbakká lettek. Itt Kanut király „Sárkányának“ a XI-ik évszázadban 60, Olof Trygason király „hosszu kigyójának“ pedig 104 evezője volt s e mellett ezen utóbbi hajónak előrése 74 rőf hosszú vala. Ha esatára készültek s a normannok szárazföld közelében voltak, ez esetben minden nélkülözhető holmijukat partra rakták s e helyett hajóikat hajigálni való kövekkel s levágott fával töltötték meg. Erre aztán a hajókat egymáshoz kötötték s aztán ily tömegben igyekeztek az ellenségre támadni. A normannok igen kitűnő uszók voltak s a csillagok ismerésében meglehetősen jártasak, minélfogva a régibb időkben őket tartották a legjobb kormányosoknak.

Egy különös körülmény már nagyon korán megismertette a normannokat a Kelettel s ez még inkább elősegítette tengerészetiüket. Háborúban való vitézségük s egyéb tulajdonságaik miatt hírnevük a kelet-római császároknak is eljutott s ezért több évszázadon át ők képezték a görög császárok testőrségét; miként később a svájciakat hűségük s ragaszkodásuk miatt fegyveres örökül használták, ugy azelőtt a távol észak fiai örökölték a eszázari palota legbelsőbb szobáiban is, ők kísérték az uralkodó minden lépését, sőt még a templomban is ők vették körül; azon városokban, melyekben a császár tartózkodott, nekik adták át a város és a palota kulcsait. Tábortáborozás idején a szákmány nagyobb részét kapták, ennélfogva szoldjuki jelentékeny volt, élelmüket a eszázari asztalról nyerték s ha az uralkodó meghalt, a palota minden ingóságát ők örökölték. Ezen előnyök a normannok kivándorlását nagyon előmozdították s így évenként igen számosan hagyták el hazájukat.

Ezen kivándorlókat „waeringeknek“ nevezték. Sokan gazdagon tértek közülök vissza hazájukba s ezáltal honfitársaikat hasonló vándorlásokra buzdították, mely vándorlások hétévszázadon át tartották s midőn végre megszűntek s a „waeringek“ nem mentek többé Konstantinápolyba, akkor elkezdődtek a saracének elleni keresztes hadjáratok s a szentföldre való zarándoklások, melyek az amugy is sohasem igen népes Skandinávia lakosait még inkább megritkították. Kik ezen kalandokat túlélték, azokra sem lehetett számolni. A hadba kivonult skandináv harcsook közül ezen meg ezeken még csak nem is jutottak Keletre mert Olaszország szépsége által elbájoltatva onnan nem mentek tovább; itt maradtak, lemondtak a saracénekről s a szent sírról, miként mások is tettek, s északi hazájukat Olaszország derült egével eserélték föl.

A normannok sok évszázadon át rettegett tengeri rablók voltak. Országuk földrajzi helyzete, harcias szellemük, veszély-szeretetük s kivált szegénységük, mindez kalózkodásra ösztönzö őket, mi csakhamar nemzeti szokásukká vált. Miként a Keletre kivándoroltakat „waering“ névvel, azoké a kalózokat „wicking“ névvel ruházták föl.

Ezen kalózhadjáratos az akkori nemesség neveltetésének lényeges részét képezték, minélfogva az előkelő szülők gyermekei, sőt maguk a királyfiak is, tizenhete éves koruktól kezdve, apjaik vazalljai és szolgálói kíséretében, kalóz-hajókra szállottak s ezekkel nemcsak a keleti tengeren, hanem a nyugati vizeken is cirkáltak egész az Océánig, mindenütt nyugtalanítva a par-

tokat. Gyakran sok ilyen kalóz-hajó egyesült s közös vezért választott magának. Így megerősödvé, kivált miután földrajzi ismereteik is szaporodtak, egészen a Középtengerbe merészkedtek s elvitorláztak Görögországig. Zsákmányaikból a király évenkénti adót kapott. Kalózközből a fosztogatókból államalkotók lettek. Így a normann *Rurik* társával a szlávok és finnnek közt a Dnieper és Wolchow mentén 852-ben országot alapított; így *Rolf Gauge* lett (911-ben) Normandia első hercege, honnan egy csapat normann Guiscard Robert vezérlete alatt Alsó-Olaszországba tört be. Rolf utóda, „fattyu Vilmos,“ — Ördög Robertnek és a szép Arlete mosónőnek fia — mint tudjuk — 1066-ban Angliát az angol-szászoktól elfoglalta.

Ezen kalózok a tengereket eddig bizonytalannokká tett rablóléttől egy különös sajátság által különböztek. Vállalkozásaikban a rablási vágy-nak és kaptiságnak csak alárendelt szerepe volt, s tartottak a becsületre. Ily érzelmek mellett volt fogalmuk a méltányosságról és nagylelkűségről. Ha győnge ellenségre bukkantak, saját hajóik egy részét eltávolították s csak egyenlő erővel ütköztek meg, hogy győzelmüket senki se tulajdoníthassa túnyomó erejüknek, hanem csak vitézségüknek. A viszályt némelykor a két ellenséges fél vezetői közt párbaj egyenlítetté ki; a legközelebbi partra szállván ki, mindalldig harcoltak, míg egyikük el nem esett. Ily viadal némelykor több napig tartott; a kiűzők meg-megpihentek, barátságosan ettek italt együtt, arra aztán újból megkezdették vívásukat, bajtársaik által környezve. Ha a legyőzött bátran harcolt, a győztes ó-szkytha szokás szerint barátság-poharat ivott különös szertartások között. Mindketten föllásították karjukat vagy tenyerüket, esőrgedező vérukból megkenték fegyverüket, avagy italukba vegyítették azt, aztán föld-rögöket helyeztek fejükre s örök barátságot esküdtek egymásnak egyszermind boszút esküdtek egyikük vagy másikuk halála esetére.

A víz annyira eleme volt ezen embereknek, hogy gyalázatnak tartották hajóikat még télen át is elhagyni; ellenben igen díszetesnek tartották, soha sem aludni oly földel alatt, melyben tüzhely is volt, sem pedig a nagy ünnepélyek alkalmával házi edényből inni, mit elpuhultágnak néztek. Előttük bátorság vált a legnagyobb erény, minélfogva a magát vitézségével kitüntetett pórfi is bizony megkínálhatta barátság-poharával a királyfit. Angautyr göth herceg Willing Torsten fiatal paraszt barátság-poharát nem akarta elfogadni, a miért a paraszt párbajra hívta őt ki.

Midőn az északi királyok lassankint meghonosították a keresztény vallást, s midőn az erőteljes *boudokra* (szabad földművesekre) s a büszke *járlokra* (nemessékre) a keresztény hitágazatokkal együtt a királyság zsarnoki igáját is rá igyekeztek erőszakolni, elég hajthatatlan találkoztak, ki inkább elhagyta hazát s hazáját, hogysem idegen isten avagy király előtt meghajtsa tőrdét.

Ily férfiak voltak azok, kik Norvégiából *Islandot* (Eisland) meglepítették. Ezek hajókra rakták nőiket, gyermekeiket, marháikat, fegyvereiket s a földet, melyen honi istenüknek, Thornak oltára állott, sőt régi szokás szerint apai házaik ajtait is magukkal vitték s bátran neki evettek azon esodás szigetnek, hol a jégcsikkák hasadóikából izzó vörös láva-patakok fakadtak, s hol hőmőzőkön a földalatti tűz magasra löki a forró víz-oszlopokat.

A normannoknak ezen izlandi megletelepedéséhez csatlakozik egy oly esemény, mely följosított minket arra, hogy kissé terjedelmeselegyünk. Mert ezen esemény nem más, mint *Amerikának első fölfedeztetése*.

A IX-ik évszázadtól fogva látjuk, a keleti tenger legészakabb partjait s szigetesorjait normannok fedezik föl s telepitik meg. Sőt már elébb, a VII-ik évszázadban is alapítottak Irlandban

telepeket, valamint északi Skóciában is fennmaradtak ottan időzésüknek nyomai. Kalóz-hajórajuknak egyike 861-ben fedezte föl a farói szigetengert. A Shetland szigeteket 964 óta gyakran látogatták, s később az Orkadokat és Hebridákat fedezték föl s hódították meg.

Midőn 863. nyarán Norvégia fjordjaiból a jég eltakarodott, egy *Naddod* nevű hírneves wiking „sárkányát” azaz hajóját a partról a sós hullámok közé húzta, hogy kíséretével együtt meglátogassa a Faróékat. Vihar által megtámadtatva, hajója előlgi irányból messzire üzeték északnyugat felé. A hullámok közül egyszerre idegen kinézésű part merült föl előtte; hegyes tájat pillantott meg, melynek minden ormát hó borította, minőfgyva ezt Snjolandnak (Schneelandnak) nevezte el. Naddod után nemsokára bizonyos Gardar nevű svéd tengerészt is Schneeland felé üzött a vihar, sőt ez körül is hajózáva, úgy találta, hogy az sziget s körülete 168 vikur, vagyis 670 tengeri mérföld; azután partra szállott s a szigetet — melyet ő Gardar-szigetnek nevezett, — kitelelt, s ő vitt hírt Skandináviába az új felfedezésről, hirdelve, hogy az jó föld. Ő Schneelandban angolszász és ír izlés szerinti harangokat, kereszteteket s építményeket találván, ebből azt következtette, hogy itt előtte már angol-szászok és irek is voltak. S valóban így kellett lennie, mert a legrégibb, ezen két szigetről szóló okmány 834. májusából származik, melyben kegyes Lajos Aachenből keltezve, a hamburgi egyháznak szabadalmat ad Izland és Grönland pogányait áttéríteni. 835-ből IV. Gergely pápának is létezik egy hasonló tartalmu bulája.

Gardar elbeszélései 867-ben egy bátor férfit, Vigerde fiát, Floket arra esábitották, hogy a felföldözött szigetre utazzék. Hogy az utat oda megtalálja, a monda szerint három szentelt hollót vitt magával, (a skandinávok a hollót jósmadárnak tekintették s Odin istennek szentelték), s e hollókat aztán a nyílt tengeren egymásután szabadon boesátotta. Az első holló a Shetland-szigetekre, a második a Faróékre, a harmadik azon nagy szigetre vezette, melynek partalkotásánál fogva annak kellett lenni, melyről Naddod és Gardar beszéltek. Floke a szigetnek dél-nyugati partján kötött ki, ott hol ma Skalholt fekszik s a szigetet a partok körül hemzsgő tömönként jégtábla miatti Izlandnak (Eisland) nevezte. Megtelepedésre azonban nem igen látszott előtte kínálatosnak, bárha a még akkor nagy terjedelemben levő szil- és fenyűerdők következtében a sziget éghajlata hasonlíthatlanul enyhébb volt, mint mai nap. Floke tehát csakhamar, 872-ben visszafelé tért.

Ez által vissza nem riasztva, két évvel később két, szoros barátságban élő *band*, (szabad földműves), mindkettő igen gazdag, Ingulf és Leif hazájából Norvégiából nőstől, gyermekestől, eselédstől és barmostól hajóra szállott s Izland felé indult. Csakhamar több barátjuk követte őket s a kis szabad állam népessége gyorsan növekedett, mert az öreg dán Gorn és a norvég széphajó Harald központosító monarchikus irányzata számos *jarl* és *karl* (parasztot) Izlandba kivándorlásra birt, hol a szigorú éghajlat dacára némi árpát s más gabnanemet mégis termeszthettek.

Született tengerészek lévén ezen izlandiak, pillantásaikat nemesak keletnek, régi hazájuk felé, hanem nyugatnak, a nagy óceán felé is fordították. Itt is egy baleset mutatott utat a vállalkozó szellemnek, 876 vagy 877-ben — vajjon Faróeről avagy Izlandból, az bizonytalan, — Gunnbjörn, Kraka Ulf fia hajóra szállott s egy orkán által messzire nyugatra hajtatott. Visszatérve azt beszélte, hogy ő Izlandtól nyugatnak messzire terjedő szirtes partokat látott, melyeket magáról Gunnbjörn-partoknak nevezett. Tehát minden valószínűséggel ezen Gunnbjörn szeméi voltak az első európai szemek, melyek a tengerentől új világból először láttak meg egy darabot.

Mindazáltal még száz évnél több mult el, míg

egy férfi lábát az új világ talajára tette. Ezen férfi Scherr szerint „a vörös” *Erik* volt, egy erüszakos, fekezhetlen faj méltó sarja. Eredetere nemes volt s atyja Thorwaldnak nevezeték. Több körülmény, többek közt némely gyilkosságok arra kényszerítették az apát és fiát, hogy Norvégiából Izlandba telepedjenek át, mely szigetnek észak-nyugati részén átöttek tanyát.

Thorwald nemsokára meghalt s „a vörös” Erik Thorhildát, egy tekintélyes ház leányát vette nőül; azonban számára nem az volt rendeltetve, hogy békés földművelői életet éljen. Szomszédjával, Eyjulf Saurral akarata ellenére azon viszályok egyikébe bonyolult, melyek végeéja vérboszu, s melyek Izlandban épen úgy, mint otthon Norvégiában, a versenygő családok sokszor több nemzedéket át üzdeltek. E viszály eredménye az lett, hogy ez uttal „vörös” Eriket a Volkstung (népgyűlés) három évre Izlandból száműzte.

A száműzöttek példájára Erik is hajót szerelt föl, hogy ismeretlen távolban kalandozzék. Midőn 982-ben tengerre szállott, egyik vendégének azt mondotta bucsúzóul, miként ő azon földet szándékozik fölkeresni, melyet egykoron Gunnbjörn, Ulf Kraka fia látott. Csakugyan meg is lelte ezt s partra azon előfoknál szállott, melyet ma az angolok Cap Farewellnek, a hollandiaiak pedig Staatenhoeknek neveznek. A bátor férfi három nyarat s három telet forlított a most felfedezett véghetlenül messzire terjedő földrészkutatására, melyet ő Grönlandnak „szöld országnak” nevezett; mert — ugymond — az embereknek nagy vágyuk fog kerekedni ide kivándorolni, ha hogy a felfedezett országnak ily szép, esábos neve lesz. Látni való ebből, hogy már azon első európaiban is volt valami yanke-szerű, ki először lépett amerikai földre.

Mivel eközben száműzetési ideje elmúlt, tehát 985 nyarán ismét visszatért Izlandba. A következő évben teljesen kivándorolt Grönlandba s Krattahlidben, a magáról Eriksfjordnak nevezett öbölnél ütt tanyát. Ő nem számított rosszul, mert a „zöld ország” név vonzerőt gyakorolt. Még ugyanazon 986 nyarán 25 kivándorlókkal terhelt hajó szállott tengerre, melyek közül azonban tizenhárom a hullámok nyeltek el, mielőtt az ígért földre jutottak volna; csak 12 hajó érkezett meg Grönlandba, mely aztán a XIV-dik évszázad végeig virágzó normann gyarmat volt.

Igy tehát ismét föl volt találva egyik oszlopa azon hidnak, mely az európaikat azon hatalmas völgyön keresztül, melyben az atlanti óceán hullámzik, lassankint a földgömb másik felére vezette.

(Vége következik.)

Hindu nyomozók.

A mellett, hogy olvasóinknak szántuk, ezen cikket különösen fővárosi rendőrségünknek ajánljuk figyelmébe, mely a nyomozás tekintetében némiképp tanulhat a vad indusoktól.

Khoes keletindiai nyelven annyit tesz, mint nyomozni, *khosi* pedig nyomozó, milyen az „öt folyó” közti földön minden faluban van, kiknek feladatuk az ellopott barom nyomába jutni. Ezen emberek — ugymond Beames „Memoirs of the North Western Provinces of India” című művében, ha egyszer nyomom vannak, azt mértföldöket át mindennemű talajon követik s ritka eset, hogy ne jutnának előhoz. Nyomozásukat különösen nehezíti az, hogy a tolvaj szákmányát minél több falun igyekszik keresztülhajtatni. Ez fültünhetnék, de megvan a maga oka. Ezen falvaknak tudniillik biztonsági tekintetből a legtöbb esetben csak egy vagy két be-s kijáratuk van, s ezekben szorulnak össze, a falu minden ki- s behajtott marhájának nyomai. Ha tehát — s ez ritka eset, — a tolvajnak a falu lakosai között nincsen árulója, — az esetben a *khosi* illetén, száz meg ezer nyom által összehetiport földön csakhamar hajótörést szenved kutatásában. Ily esetben az angol rendőrség rövid, hanem sikeres

eljárást követ: ha a khosi a nyomot valamely falu bejáratáig követte s ott aztán elveszté, ez esetben az utolsó nyomot beborítja fázékkal vagy más hasonlóval, társai egyikét örül mellette hagyja, bemegy a faluba s felszólítja a falu előljáróságát, hogy segítsen neki a környéken mindaddig keresni, míg ismét föl nem találják a község határából kivezető nyomot. Ha ezt nem találják meg a falu felelős a tolvajlásért.

Beames következő esetet beszél el: „A multani vásártérről, hol ezer száma hajtják össze a környék tevéit, hogy ilyen állatot elloptak. Az állat lágy, szivaeszerű talpába ottani szokás szerint tulajdonosának jegye belé volt süttve. E jegyet megmutatták egy khósinak, ez több mértföldnyi kerületben körülmozta a város környékének talaját s végre megtalálta a nyomot, mely észak felé vezetett. Tevére ült s a tulajdonos által kísérve, a nyomot 200 angol mértföldnyire egészen Gudsrátig, a Kasmir-hegy lábától 30 mértföldnyire fekvő városig követte. Itt azonban a föld gazdag segélyemet kérte; társul még egy khósi kapott ismét felkutatták a nyomot s a lopott tevé meg is találták Kasmir-ország egyik kis városkájának vásártérén, s onnan diadalmasan vezették vissza Gudsrátba. — A második eset ez: Firozpur közelében bivalyt loptak el. A tolvaj az a közel fekvő Szelecs-folyóig hajtja s a khósi odáig meg is találja nyomát, itt azonban eltűnik a nyom, miből következik, hogy a tolvaj átúsza a folyót, a bivaly farkába kapaszkodván. A két angol mértföld szélességű folyó túloldalán a „bart” terül el, terjedelmes, kopár homoksvatag, melyen ezer meg ezer bivaly legelész. A khósi kiszámítja a folyó szélessége- és sebességéből, hogy mennyivel alantabb kellett mind a tolvajnak, mind a bivalynak tulpartot érnie; e kiszámítás után átkél a vizen s jsmét az elveszett nyom előtt áll. Nemsokára azután közre került mind a tolvaj, mind a bivaly. Némely khósi számszállal méri ki a nyom hosszát és szélességét, az ügyesebbek azonban megvetik ezen mestersémi fogást s csupán éles szemükre támaszkodnak.”

Hogy Ketet-India más részeiben is él a khósi művészete más név alatt, arról a következő jelentés tanuskodik, mely a „Sindian” 1871. márc 11-dikei számából van véve: A mult év októberében Sindben két bamián gyilkoltatott meg, egy nő meg egy fiú. A gyilkos hat pathán férfi volt, kiket az itt puggik-nak nevezett kutatók csupán csak lábnyomaik után fedeztek föl; mindannyi halálra ítéltetett. Három közülök megszöktek a karadsii börtönből, mire a híres Allahadad puggi azonnal nyomozására indult.

Csütörtöki napon reggeli 4 óra volt, midőn a rendőrségnek őrtésére esett, hogy foglyok szöktek. A rendőrség főnöke s Allahadad paggi minden idővesztés nélkül sietett a börtönbe, hová mintegy 5 órakor érkeztek. Vártak, míg egészen ki nem derült, s addig azon környékről, merre a raboknak szökniök kellett, a gyalogjárókat eltávolították. Reggel azután megkezdették a lábnyomok kíséretét s először is a hidhoz jutottak, a börtön keleti falától mintegy husz lépésre levő bástyánál, mely alatt a szökevények alkalmasint megnyugodtak. Itt a nyomok eltűntek, mert a talaj igen kemény volt; azonban a börtönből keletre egy ház közelében ismét megtalálták azokat, honnan egészen a polgári kórházig követtek, s innen a gyapotgyárig és az Amlí-tóig. Többször megtalálva, majd ismét elvesztve a nyomokat, végre oly lábnyomokra akadtak, melyek rongyokba burkolt lábaktól eredtek, s ezeket több mértföldnyire követvén, az idő rájuk esteledett, minél fogva elhatározták, egy hegyesoros végén tölteni az éjt, melynek közelében néhány vándor törzs ideiglenes ganyhókat készített volt magának. A szoros tulsó oldalán levő faluban megtudták, hogy oda mult este három pathán fegyven öltözötben érkezett s mivel a rendőrség elterjesztette volt a hírt, hogy három fogly

megszökött, azért a falu lakosai nem alaptalanul gyanították, hogy ezen pathánok azonosak a szökevényekkel s azért őket elfogni igyekeztek, mit azonban ezek észrevevén, még jókor megugrottak. Végre azonban mégis a nyomozók kezébe kerültek s elvették érdemlett büntetésüket.

Vegyes közlemények.

(L. J.) **Történeti naptár.** *Julius hóra. Jul. 1. II.* Ferdinánd magyar királyi koronázottat, 1618. — Nassaui Adolf hg meghalt Fleurynél, 1690. — Abdul-Medhid, török szultán trónra lépett, 1839. — Berger osztrák tbnok Aradot foglalta a magyaroknak, 1849.

Jul. 2. Szulejman török szultán Nándorfehérvár alá érkezett seregével, 1526. — Tureme francia kir. tábornagy St. Antoine külvárosban legyőzte Condé herceg seregét, Párisban, 1652. — Klopstock Frigyes Gottlieb, jeles német költő, szül. Quellinburgban 1724.

Jul. 3. Cromwell Ollivér Marstonmoore mellett az angol királyi sereget legyőzte, hol 10,000 royalista esett el, 1644. — Zádor (Stettner) György, hétszámé lyes táblalőr, szépirodalmi író (Fenyéry Gyula albéven), szül. Dukán (vasm.) 1799. — Königráztói útközet, 1866.

Jul. 4. A tizenhárom észak-amerikai állam függetlenségét az angol kormány elismerte, 1776. — Árretín Károly író, szül. 1796. — Garibaldi József, nagy szabadsághős, szül. Nizzában, 1807. — Adams John, az észak-amerikai Egyesült-Állam második köztársasági elnöke, meghalt 1826. — Grant Ulysses észak-amerikai tbnok s jelenleg elnök, elfoglalta a délektől Viksburg várát, 1863.

— *(Az angol népszámlálás,)* mely minden tíz évben szokott eszközöltetni, közelebb ment végre az egész egyesült királyságban. E szírint Nagy-Britannia összes lakosainak száma 31.463,480; ebből esk Angliára és a walesi hercegségre 22.704,108, Irlandra 5.402,759 és Skóciára 3.358,613. A növekedés 1861. óta 2.637,874.

— *(A tengeri nyulak)* nagy száma az ausztráliai Viktoriában valóságos csapás. Egy Robertson nevű földbírtokos azt írja a melbournei hatósághoz ez iránt intézett levelében, hogy 1868. april havától kezdve azon év végeig száz embert tartott, ki naposhoz csak ez állatok irtásával foglalkoztak. Sikertől is mintegy kétfélmilliót megőlni, a mi körülbelül 5000 font sterlingébe került. Haanc azért egyáltalán nincs meg szabadítva tőlük s tavaly ismét 60 nyulavadást kellett alkalmaznia. Ausztráliában azon nézetek vannak, hogy a tengeri nyulak kiirtására legerősebb volna, ha a törvényhozár intézkednék, hogy a nagy területek kisebb földrékre osztatnának, a minék különben is jó eredménye lenne.

Hírek.

— *(A honvédmeház fölépítésére)* hirdett pályázat határideje lejárt s három terv érkezett be. Egyik az országos honvéd gyűlésen is bemutatott terv Frey és Kausertől, kettő pedig Götzer és Freund építészektől. Történetek azonban értesítések, hogy még több tervet is fognak bemutatni. Az eddigi tervek és építészeti ajánlatok szerint a menház egyelőre 160 rokkant befogadására készül s mintegy 50,000 frba fog kerülni. A menház bizottsága e hó 8-án fogja a kérdést eldönteni, s a végleges szerződést megkötni. A bizottság egyszerűen mind felszólítja a közönséget, hogy a menház fölléltatásához szíves adományaikkal járuljanak s azok, kiknél még gyűjtőívek vannak, azokat mielőbb beküldeni szíveskedjenek.

— *(Az állatkert)* részére legújában több vásárlás történt, nevezetesen ritkább fajú majmokat és nagy csapat szárnyas állatot vettek. A kertben Geretti kötéláncos és két akrobata mutatványai folytán rendesen nagy közönség van, úgy hogy a bevételek igen jelentékenyek. Megemlítjük még, hogy egy süveges majomnak (Cercopithecus sinicus) e napokban fia lett. Érdekes látni az anyát, mint becézi magzatát, melyet folyvást ölében tart, ölelget, s öszvevisza csókol.

— *(Csokonai szobrát)* Debrecenben októberben köszölnék leleplezni. A gránit talpazat augusztusban érkezik meg. Emlékeztetbe hozzuk egyszerűen, hogy az alkalomra hirdett költemény pályázati határideje aug. első napján jár le. A pályaművek az „Emlék kert-társulat”-nak küldendők Debrecenbe.

— *(A közoktatási tárcza jövő évi költségvetésében)* az összegek is föl vannak véve: 25,000 frt a mintarajztanodára s rajztanító-képezésre (tervben van a katonai rajz féléves tanfolyama is, Terestánszky honvédezéses fölligylete alatt); 3000 frt a harinai

(erdélyi) góth templom kijavítására: 8000 frt a visegrádi vár föntartására (e célra három évtven mindössze 24,000 frtot adnak); 20,000 frt képzőművészetekre: 5,000 frt zenére.

— *(A képzőművészeti tanács tagjairól)* a közoktatási miniszter Barabás Miklóst, Greguss Ágostot, Havas Sándor miniszteri tanácsost, Ipolyi Arnoldot, Steindl I. műegyetemi tanárt, gr. Zichy Jenő képviselőt, s tanácsjegyzőnek Maszák Hugó képezési tanárt nevezte ki. A képzőművészeti társulat pedig Engel József szobrászt, dr. Homszlmann Imrét, Keleti Gusztávot, Ligeti Antalt, Ráth György legfőbb törvényszéki bírót és Than Mórt választá meg.

— *(Halálhírek.)* Báró Déry Gábor, Tolnamegye volt főispánja, jun. 24-én elhunyt Szent-Gálon 69 éves korában és jun. 27-én temették el a zombai családi sírboltban.

A tud. akadémiának jun. 26-án összes ülése volt. Arany J. tükár bejelentí Neilreich botanikus, Edvi Illés Pál és Herschel esillagász halálát. Következik az osztályok értekezleteiről felvett jegyzőkönyvek felolvasása. A III. osztály értekezletén a köv. tárgyak jöttek szóba: I. Xántus indítványa, melynel fogva az akadémia dolgoztassa fel a keletásiai expedíció eredményét; egyhangulag elfogadtatt. 2. A Páry-díjra az akadémia különösen a mezőgazdasági vízműtan vagy ipari geologia köréből ajánl ki tüzendőknek valamely kérdést. A matematikai és természettudományi bizottság jelentést tesz azon eszközök értékéről, melyek a m. kir. meteorologiai intézetnek lenének átadandók. Az archeologiai bizottság jelenti, hogy Toldy, Henszlmann és több akad. tag meglátogatta az ó-budai római fürdőmaradványokat s azokat oly rossz állapotban találta, hogy azoknak kijavítását okvetlen szükségesnek nyilatkozattá ki. A helybeli mérnök meg is csinálta a költségvetést, mely szerint a javítás 1221 frba kerülne. A gyűlés elfogadja a bizottság véleményét. Ugyancsak az archeologiai bizottság melegen ajánlja, hogy a t. akadémia egy Uj-Szözyben fölléltatandó régészeti muzeum érdekében tegye meg a szükséges lépéseket. Az akadémia ez ügyben már tett intézkedést, a mennyiben 300 frtot utványozott a célra. Az akad. tagokból és igazgatósági tagokból álló bizottság az akadémia nyomdai és könyvnyomtatási viszonyairól részletes jelentést nyújt be. E szerint az akadémia kiadványait az Athenaeum-nyomdában fogja eszközölni. A néhai Emich Gusztávtal kötött szerződésre nézve azonban a bizottság azt véleményezi, hogy ez az Athenaeumra ne vitessék át, hanem kötések új szerződés.

— *(Pályázat.)* A magyar tudományos akadémia 1869-ki nagygyűléséből következő pályázat van függőben: „Atasszék elő az egyiptomi régiségtan mai állása.” Kiterjedése mintegy 15 közép 8 r. nyomtatott iv. A pályázatok általános szabályain kívül a hölgyalapítványi pályázatok szabályai megtartása is kívántatik. Juttalma azon háromszáz forint, s annak időközi kamatja, melyet Pór Antal nagyszombati tanár a magyar hölgyek-alapítványából, mint pályanyertes, visszaajánlott. Határnap, 1871. október 15-ő napja. Pesten, 1871. jun. 27. Arany János fölttkár.

A Kisfaludy-társaság jun. 28-án tartá utolsó ülését a szünetek előtt, Gyulai Pál elnöklété alatt. Három felolvasás volt s ezek közül kettő Goethével foglalkozott. Először Rátkosi Jenő olvasott fel egy töredéket Dux Lajos „Faust” fordításából. A mennyire egyszerű hallás után megítélhető volt, a fordítás ugy hűségre, mind nyelvre nézve a sikerültebbek egyike s méltán részesült a jelen voltak tetszésből. Vadnai Károly először Erdélyi János hagyományából olvasta fel „A menekültek” című eddig kiadatlan hazafis szép költeményt, melyet Erdélyi 1852-ben írt, azután pedig Hegedüs István tanulmányát mutatta be Goethe „Westöstlicher Diván”-járól. A folyó ügyek körül felmentődött, hogy Veres Ignác „Aristóphanes” fordítása a bírálók (Gyulai és Székács) szétágazó véleménye folytán Arany Jánosnak adatott ki bírálata. A „Dorogge kastély” című hosszabb regény-fordításról Abonyi és P. Szathmáry bírálok elismerőleg nyilatkoztak, kiadását azonban nem ajánlják, mivel egyrészt a társaság csak műrenekek fordítására lehet tekintettel, másrészt pedig e regény terjedelménél fogva nagyon megszorítani a többi kiadványt. A társaság elfogadta a bírálók véleményét. — György Vilmosnak „Minden jól végződik” című Shakespearefordítása bírálata adatott ki. — A Toldy-ünnepély iránt a bizottság a legközelebbi ülésben, (szeptember utolsó szerdáján) fog programot beterjeszteni. Végül Gyulai Pál üdvözölte a tagokat s az ülést föloszlatta.

Irodalom. *(Jakob Elek nagyérdékű műve:)* „Kolozsvár” történetének három első kötete már ki van nyomva. Az első kötet a Kr. e. 335-től Kr. u. 1540-ig terjedő történetészőveg 40 nagy nyolcadrét iven; a másik az oklevéltár, a szöveg pragmatikai alapja 26 1/4 iven; hozzá járul a rajzok külön köteté, 115 darab kömetszet I—XXXVI táblára osztva, az oklevéllég

nem bizonyítható tények hitelesítéseül. E mű a kolozsvári városi tanácsról nyert pályadíjat, mire Simon Elek 1000 frtot adott. Ki e művet megszerezni óhajtja, legyen szíves vagy a szerzőhöz fordulni (Kolozsvár, Széchenyi-tér 63. sz.) vagy Pesten Ráth, Pfeiffer, Tettei és Aigner könyvüzemekhez. Szerző aláírásí iveket is küldött szét, melyek jul. 20-ig küldendők hozzá. A mű ára 10 frt.

— *(Uj lap.)* „Biharmegyei Közlöny” cím alatt N. Váradon most mára harmadik lap jelenik meg. Szerkesztik többen s a szerkesztésért felelős Báltaszéki Lajos, kiadó tulajdonos: Pauker Dániel könyvüzem. A lap kijelenti, hogy minden politikát kizárva, csupán a megye és székváros közérdekeit akarja képviselni. Az új közlöny napilap lesz, s előfizetési ára egész évre 10 frt, negyedévre 2 frt 50, egy hóra 1 frt. Ez összegek Pauker Dánielhez, (sas utca, 21. sz.) küldendők.

Színház. *(A budai színházban)* Latabár társulata növekvő részvét mellett, s erőnejek tapintatos kiifejtésével működik, úgy hogy valószínű, mikép nem lesz oka keserőn gondolni a budai magyar közönségre.

— *(Uj színház.)* A miniszterelnök újra fölvette egy külön magyar színház tervét. E terv szerint az új színház a boulevardon épülne, s a nemzeti színház drámájával és operájával oda költöznek, a jelenlegi nemzeti színház pedig népszínház lenne. A magyar színház azonban úgy nyerne legtöbbet, ha az operát külön választanák a drámától.

Megjelent új könyvek: „Toldy Ferenc fölszázados irodalmi munkássága” cím alatt egy diszesen kiállított kötet jött meg (116 lap) az „Athenaeum” nyomdájában, melyet Greguss Ágost könyvszerzőtelj rendezett össze. Rövid előszó után az életrajzi adatok következnek, kronológikus rendben; azután Toldy irodalmi munkássága időrendben, t. i. az általa írt s kiadott könyvek jegyzékkel. Első művei 1821-ben jelentek meg a „Szép irodalmi aján-dékban” és a „Panononában”.

— *„Természettudományi Közlöny”* júliusí füzete ismét gazdag nagyérdékű tartalommal jelent meg: „Az állatok szaporodása,” (7 falmetszeti ábrával; befejező rész.) Kriesch Jánostól. „A zenei öszhang fizikai okáról,” Heller Ágostól. „Darwin legújabb művének utolsó fejezete,” Közli: Dapsy László. „A fizikai világ kommunistikus irányzata,” (Befejezés.) Szily Kámtól. „Neilreich Ágoston emlékeztetése,” Szontagh Miklóstól. „Az ausztráliai expedíció ügyéhez,” Kruspár István- és Kondor Gusztávtól. Könyvismeretesek, stb. A tudomány barátainak melegen ajánljuk e derék havi közlényt.

Szerkesztői üzenetek.

— *H. Vadsárhegyre.* Először ismerünk kell a művet, hogy szálhasunk felé e. A mi a másik ügyet illeti, arról most nem szereshetni értesülést, mert szüneti lévén, az illetők mincesnek Pesten. Valószínűleg augusztus végeig még türelmesnek kell lenni.

— *Hegyalján, borág között,*
Ott van az én szülőhelyem.
De már nevét is feledtem. (A költő azután még nyolc strófában emlékszik szülőföldjére, hol legnagyobb a ház a helységben a korecsma, de nevét nem tudja már. Bizonyosán korholásnének hívják ezt a helységet.)

— *A kiadványok többes reklamátlására kijelentik, hogy ideí műlapok is, mint a „Hazák s Külföld” eddigi műlapjai, az utolsó évnegyedben jelenik meg.*

TARTALOM.

Cikkek: „Párisi romok,” — „Kedves rózsa,” *Dalmady Gyúzlól.* — „Polgári házasság,” — „Az építészeti műstytluok népszeri ismertetése,” *Hjkoncsky Viktoról.* — „Az Eszterházy-képtár,” — „Juhok fűrésztése,” — „Mikor fedezték föl voltaképen Amerikát?” — „Hindu nyomozók,” — „Vegyes közlemények,” — „Hírek” — **Repek:** A rue Royal az égés után. A szökőkút. A városok romjai. — *Eszterházy-képtár:* A francia művek csarnoka. — *Részlet az olasz művek csarnokából.* — *Életrépek* IV. Juhok fűrésztése. (Rajzolta Irinyi Sándor.)

H I R D E T É S.

Cachemir kendők

„Szép, jó és olcsó!”

Legújabb női ruha-kelmék

bámulatos olcsó árért.

Teljes ruhához való legszebb kelmék

3, 4, 5, 6 frtért, ugyazinte a legfinomabb **fekete selyem-anyagok** kaphatók

HAMBURGER ADOLF

üzletében, Pest, zsibáros- és uri-utca sarkán.

Mustrák kívánatra mindenkién ingyen és bérmentesen küldetnek s megrendelések utánvét mellett azonnal eszközöltetnek.

6—10

Asztal-és ágyterítők

Felelős szerkesztő: **Kazár Emil.** Szerkesztő társ: **Szokoly Viktor.** Kiadó-tulajdonos: az „Athenaeum.” A képek **Rusz Károly** műintézetéből valók.